

KARTA MODUŁU/ PRZEDMIOTU
ważna od roku akademickiego 2012 / 2013

1. Nazwa przedmiotu: Utrzymanie i użytkowanie obiektów po konserwacji		2. Kod przedmiotu: PK-UPJPII-MK-I-24		
3. Nazwa studiów podyplomowych: Podyplomowe Studia z zakresu Konserwacji, Kształtowania Architektury i Aranżacji Wnętrz Obiektów Sakralnych				
4. Semestr: I-zimowy				
5. Jednostka prowadząca przedmiot: Politechnika Krakowska, Wydział Architektury, Instytut Historii Architektury i Konserwacji Zabytków Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego, Instytut Historii Sztuki i Kultury				
6. Prowadzący przedmiot: Dr inż. arch. Andrzej Gaczoł				
7. Cele przedmiotu: C1. Przekazanie wiedzy dotyczącej genezy ochrony zabytków sakralnych w Europie i w Polsce (od okresu renesansu w Państwie Kościelnym do obecnych czasów). C2. Przekazanie wiedzy dotyczącej aktualnych ustaw, rozporządzeń i przepisów w zakresie ochrony zabytków, ze szczególnym uwzględnieniem ustawodawstwa kościelnego. C3. Przekazanie wiedzy dotyczącej najczęściej występujących zagrożeń stwarzających niebezpieczeństwo dla zachowania sakralnych obiektów zabytkowych (pożary, kradzieże, powodzie i inne akty przestępcze w czasie pokoju i wojny). C4. Przekazanie wiedzy dotyczącej podstawowych obowiązków zarządców – depozytariuszy zabytkowych obiektów sakralnych: utrzymanie dobrego stanu technicznego i estetycznego zabytku, utrzymanie porządku w obiekcie i w najbliższym otoczeniu oraz podstawowych zasad prawidłowego zarządzania dziedzictwem sakralnym.				
8. Efekty kształcenia:				
Nr	Opis efektu kształcenia dla modułu/przedmiotu	Metoda sprawdzenia efektu kształcenia	Forma prowadzenia zajęć	Odniesienie do efektów kształcenia dla programu studiów
EK1	ma wiedzę w zakresie wybranych zagadnień na temat genezy ochrony zabytków w Europie i w Polsce.	kolokwium zaliczeniowe	wykład	SPO7
EK2	ma pogłębioną wiedzę odnośnie wybranych zagadnień z zakresu ochrony prawnej zabytków sakralnych.	kolokwium zaliczeniowe	wykład	SPO7
EK3	ma wiedzę w zakresie znajomości szczególnych zagrożeń dla istnienia zabytków sakralnych oraz sposobów ich maksymalnej eliminacji.	kolokwium zaliczeniowe	wykład	SPO7
EK4	ma wiedzę z zakresu wybranych zasad zarządzania dziedzictwem sakralnym w Polsce i w Europie.	kolokwium zaliczeniowe	wykład	SPO7
9. Formy zajęć dydaktycznych i ich wymiar (liczba godzin) Wykład -8 godz.				
10. Treści kształcenia: 1. Geneza ochrony sakralnych obiektów zabytkowych oraz zabytków malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego w Europie i w Polsce. Aktualne ustawy, rozporządzenia i przepisy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, ze szczególnym uwzględnieniem ustawodawstwa kościelnego. 2. Podstawowe obowiązki zarządców – depozytariuszy zabytkowych obiektów sakralnych. 3. Podstawowe zagrożenia stwarzające niebezpieczeństwo dla zachowania sakralnych ob. zabytkowych.				

4. Zarządzanie dziedzictwem sakralnym. Teoria i praktyczne przykłady.			
11. Egzamin: nie kolokwium zaliczeniowe: tak			
12. Literatura podstawowa i uzupełniająca: Literatura podstawowa: 1. Pasierb J., ks., <i>Ochrona zabytków sztuki kościelnej</i> , oprac. J. Żmudziński, Warszawa 2001 2. Białek W., <i>Ochrona dóbr kultury w czasie zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny</i> , Warszawa 1994; 3. Chrzanowski Tadeusz, <i>Ikonomia budowli kościelnej</i> , (w:) <i>Ars sacra et restauratio</i> , red. J. Kowalczyk, SKZ, Warszawa 1992; 4. Gaczoł A., <i>Z dziejów państwowej służby ochrony zabytków w Polsce</i> , (w:) <i>90.lat służby ochrony zabytków w Polsce</i> , Wojanów – Wrocław 2008; 5. Kadłuczka A., <i>Ochrona zabytków architektury. T. 1: Rozwój doktryn i teorii (Vademecum)</i> , Kraków 2000; 6. Kornecki M., <i>Drewniane kościoły w Polsce i problemy ich ochrony. Znaczenie – zagrożenie – perspektywy zachowania</i> , (w:) <i>Ars sacra...</i> , op. cit.; 7. Małachowicz E., <i>Konserwacja i rewaloryzacja architektury w środowisku kulturowym</i> , wyd. IV, popr. i uzupełnione, Warszawa 2007; 8. <i>Vademecum zabezpieczenia obiektów sakralnych</i> , S. Kociewiak., P. Ogrodzki, J. Rulewicz, W-wa 2005; 9. Wojtkowski J.M., ks., <i>Zabytki sakralne w świetle ustawodawstwa kościelnego</i> , (w:) <i>Biuletyn Oddziału Warmińsko – Mazurskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków</i> , Olsztyn 2008. Literatura uzupełniająca: 10. Arszyński M., <i>Idea – Pamięć – Troska. Rola zabytków w przestrzeni społecznej i formy działań na rzecz ich zachowania od starożytności do połowy XX wieku</i> , Malbork 2007; 11. Frycz J., <i>Restauracja i konserwacja zabytków architektury w Polsce w l. 1795 - 1918</i> , Warszawa 1975; 12. Kornecki M., <i>Kościoły drewniane w Małopolsce</i> , Kraków 1999; 13. Łuszczkiewicz W., <i>Poradnik dla zajmujących się utrzymaniem i restauracją kościołów i kościelnych sprzętów</i> , Warszawa 1887; 14. Muczkowski J., <i>Ochrona zabytków</i> , Kraków 1914; 15. <i>Prawna ochrona zabytków</i> , pod red. T. Gardockiej i J. Sobczaka, Toruń 2010; 16. <i>Opieka nad zabytkami i ich konserwacja</i> , oprac. zbiorowe, Warszawa 1920; 17. Rymaszewski B., <i>Klucze ochrony zabytków w Polsce</i> , Warszawa 1992; 18. Skrzydlewska B., <i>Ochrona zabytków sztuki na podstawie dokumentów kościelnych</i> , Archiwa Biblioteki Muzea Kościelne, T. 67. 19. <i>Stop przestępczości przeciwko dziedzictwu. Dobre praktyki i rekomendacje</i> , oprac. zbiorowe, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Warszawa 2011.			
13. Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów kształcenia:			
Lp.	Forma zajęć	Liczba godzin w planie studiów	Liczba godzin pracy własnej *
	Wykład	8	
	Ćwiczenia		
	Laboratorium		
	Projekt		
	Seminarium		
	Inne		17
	Suma godzin	8	17
14. Suma wszystkich godzin 25 godzin			
15. Liczba punktów ECTS 1 punkt ECTS			
16. Uwagi			

Zatwierdzono:

30.10.2012, Dr Andrzej Gaczoł

.....
(data i podpis prowadzącego)

30.10.2012, Prof. Andrzej Kadłuczka

.....
(data i podpis kierownika studiów podyplomowych)

KONSPEKTY WYKŁADÓW:

- 1. Geneza ochrony sakralnych obiektów zabytkowych oraz zabytków malarstwa, rzeźby i rzemiosła artystycznego w Europie i w Polsce.**

Przedstawienie genezy ochrony zabytków sakralnych w Europie, poczynając od pierwszych wieków chrześcijaństwa w Rzymie, poprzez renesans i ówczesne dekry obowiązujące w Państwie Kościelnym, postanowienia Soboru Trydenckiego aż po prezentację okresu powstanie konserwatorstwa jako odrębnej dziedziny wiedzy w XIX wieku.

Początki ochrony zabytków na ziemiach polskich w XIX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem polskich dokonań w zakresie ochrony i konserwacji zabytków sakralnych (W. Łuszczkiewicz, ks. W. Górzyński, J. Muczkowski).

Zaprezentowanie ustawodawstwa obowiązującego w zakresie ochrony zabytków w Europie i w Polsce, ze zwróceniem szczególnej uwagi na ustawodawstwo kościelne.
- 2. Podstawowe obowiązki zarządców – depozytariuszy zabytkowych obiektów sakralnych.**

Omówienie zagadnień estetyki zabytku sakralnego po konserwacji i utrzymania jego piękna i rangi (okresowe przeglądy stanu zachowania zespołów sakralnych, prowadzenie dziennika użytkowania obiektu, kontrola stanu wentylacji lub klimatyzacji, sprawdzanie prawidłowego działania instalacji grzewczej). Problematyka prawidłowego zagospodarowania otoczenia zabytkowych obiektów architektury sakralnej.
- 3. Podstawowe zagrożenia stwarzające niebezpieczeństwo dla zachowania sakralnych obiektów zabytkowych i próby ich zwalczania:**

Omówienie rodzajów i przyczyn zagrożeń zabytków sakralnych:

  - a/ zagrożenie pożarami;
  - b/ zagrożenie obiektów zabytkowych kradzieżami;
  - c/ zagrożenie sakralnych obiektów zabytkowych innymi aktami przestępczymi w czasie pokoju i wojny.

Prezentacja obejmuje nie tylko przykłady zagrożeń, ale także zasadnicze sposoby ich maksymalnej eliminacji. Omawiane są przykłady zwalczania przestępczości przeciw zabytkom.
- 4. Zarządzanie dziedzictwem sakralnym. Teoria i praktyczne przykłady.**

Omówienie specyficznych problemów związanych z dziedzictwem kulturowym zarządzanym przez kościół:

  - a/ problem osobowy – rola zarządcy (depozytariusza) obiektu sakralnego;
  - b/ problem finansowy (starania o środki finansowe na restaurację obiektów sakralnych i o charakterze sakralnym (kaplice, plebanie, domy parafialne, itp.);
  - c/ problematyka specyfiki obiektu sakralnego („*genius loci*”) i jej właściwego wykorzystania (dopuszczalne adaptacje, nowe funkcje w obiektach towarzyszących, organizacja wystaw, festiwali, spektakli muzycznych i teatralnych prezentujących kulturę chrześcijańską itp.).